

K/6734

Kadın ruhu

Yazan

SAFİYE MİTHAT

O (Kemal) doğmasaydı, biz bu
Kemale ermeden yok olurduk

İstanbul AKŞAM Matbaası

1930

Adnan Enelofin
Tarafından Verilmiştir.
25/3 / 1982

Kadın ruhu

Yazan
SAFIYE MİTHAT

O (Kemal) doğmasaydı, biz bu
Kemale ermeden yok olurduk

İstanbul AKŞAM Matbaası

1930

Mukaddeme

Mariz olan içtimaiyatımızla ötedenberi çok yakından alâkadar olduğumu bilen muhterem dostlarım intibalarımı yazmaklığım için beni teşvik ettiler. Bu eseri teşvikle müfrit milliyetperver coşkun ruhumun tesellisini bu satırlarda bulurum ümidile okuyucularıma müfit olacağımı zannettiğim bir, iki mevzu üzerine naçizane fikirlerimi hülâsaten yazmağa karar verdim. Bana bu hususta daha çok cesaret veren kanaatım şudur: Şimdiye kadar çok geri kalmış olan memleketimizi Vatan ve Milletini seven her fert menafii umumiyeyi temin eden şeyleri iktidarı nisbetinde yapacak olursa müstakbel emellerimizin husulüne yaklaşmış oluruz.

Bu gün artık Cumhuriyet devrindeyiz. Hükûmet münevverlere geniş bir faaliyet sahası açmıştır. Bu serbesti ve salâhiyet Milletin tenvir ve terakkisi içindir. Demokrasi hükûmetlere malik olan Milletlerin terakki ve tereddisi yalnız o memleketin idare adamlarına raci değildir. Milletlerin tekâmülü, cemaatların müşterek faaliyeti ve yardımla mümkündür. Biliyoruz ki memleketimizin terakkisini atalette bırakarak ayrı mütekâmil bir unsur keseriyeti teşkil etmektedir. Bunları tenvir ve irşat etmek erbabı kaleme terettüp eden bir vazifedir. Fakat memleketimizin muhtaç olduğu bu fedakârlığa bilmeliyiz ki; bu muhterem zevat neden bu kadar lâkayt ve derin bir sükûn içindedirler. Fen tekâmül devrini semalarda cihana ilân ederken biz hâlâ her şeyi Hükûmetten ve yahut ta yeni nesilden beklersek bir az daha geç kalmış olmaz mıyız? Hem nesli hazırı medenî hayatın talep ve mefhumlarına göre hazırlamazsak acaba yeni nesilden nekadâr hizmet bekleyebiliriz? Medeniyet ilmin kucağında paydar olur. Bu kıymetli zamanlarımızı boş geçirmeyelim zira inkılâbımızdan bu ane kadar millete millî mefkûreyi tanıtacak, halkı tenvir ve irşat edecek hiç bir faydalı esere tesadüf etmedik. Medenî milletler gibi biz de el birliğile memleketimizin ıslahına ve terakkiyatına çalışalım. Kendini milleti uğruna feda eden bir *Mustafa Kemal* daha

bulamayız. Altıyüz senede vatanımıza doğan bu güneşin kudretli ve azametli varlığından istifade edelim. Sağlam temellere istinat eden faaliyetler gösterelim ki zamanın mantığı bu asarı yıkmasın.

O adamlar ve mucizeli el

Bin bir milletin kanile Türk seciyesini benliğinde çürüterek Türklükten çıkmış olan o adamlar yalnız kendi menfaati şahsiyeleri için vatanımızı cahaletle boğdular. Saltanatlarının ibkası için Türk milletinin gözlerine Din namile siyah bir perde çektiler. Tam altı yüz sene efsaneli masallarla uyuttular. Niçin uyuduk? Çünkü Din kitabımızı kendi dilimizle okuyamadığımız için Dinin evamiri deye kim ne söylediye inandık. Dinin mahiyeti hakikiyesini bilmeden körü körüne itaat ettik. Biz camilerde ağlarken onlar da zevku sefa etti. Tâki; O mucizeli el bu gafleti yırtarak Türk milletini şimdiye kadar uyutmuş olan sergerdelerin elle-

rini kırdı. O menhus siyah perdeyi parçaladı. İrfan ile İman teklif eden (Levhai Dini) gösterdi. İşte o sergerde taçdarlar olmasaydı ilk medeniyet nişanelerini cihana tanıtan Türkler hiç şüphe yok ki bu gün bütün milletlerden daha müterakki ve mütemeddin bir millet olacaktı. Halbuki cehaletin ağır kâbusundan uyandığımız zaman medenî ihtiyaçların hepsini birden hissettik. Şimdi bu boşluğu doldurmak için içtimaiyatımızı sarsan baş döndürücü bir süratle koşuyoruz. Vatan ve millet mefhumu şahsında temerküz etmiş olan harikalar timsali mücessemi Büyük Rehberimiz bu süratle bizi bir an evvel medeniyet güneşine isal edecektir. Türkler ezeli kehraman ve medeniyet âşığı olmasaydı; O büyük *Kemal* ondan doğmazdı. O *Kemal* ki; doğmasaydı biz bu Kemale ermeden yok olacaktık.

Mesai ve Gaye

Sây ve gaye hayatın namütenahiliğidir. İnsanı en evvel faaliyete sevk eden maddî ve manevî ihtiyaçlardır. İnsanlar için faaliyet gaye ve mesai yalnız ihtiyaçları temin ve tatmin etmekle kalmaz, tabiatın tahmil ettiği ıztırapları da izale eder. Ve hayatın hiçliğini düşünmeğe zaman bırakmaz. Mesai ve gaye olmasaydı, hayatta zevk te olmazdı. Bunu çok güzel takdir eden mütemeddin milletlerde milyoner ve lord evlâtları dahi fabrikalara gidip çalışıyorlar. Zaten onlar sâylarının semeresiledir ki; milyoner olmuşlar bu idrak ve servetle medeniyeti bu günkü mevkiine isal etmişlelerdir. Sâyugayret ve gaye, husulü gayri mümkün gibi görünen dileklere

bile erişmiş ve mümkün kılmıştır. İşte o zaman insanlar kendilerine has yaratıcı ruhlarının eserlerine kendileri de hayret etmişlerdir. Yoksa tabiat ihtiyacı yalnız beşer değil; bir kus ta açlık hisseder. Onun da karnını doyurmak yavrularına bakmak sevki tabiisinde var. Hayatı beşerin asıl fazilet ve meziyeti faaliyetlerinin şümüllü ve ictimaiyata faydalı olmasıdır. Onun için umurun menafiini düşünerek faaliyete geçmiş olan milletler hedef ve gayelerine daha evvel vasil olmuşlardır. İleri gitmek için şuurlu bir faaliyet ve çevik olmak lâzımdır. Bu bariz hakiketların karşısında biz de artık kolumuzu bağliyan hükûmdarlar zamanındaki süfli zihniyetlerden ve o zaman işsizlik içinde okuduğumuz hiç faydası olmayan hayalî romanlardan vazgeçelim. Hayatı hakikîyenin medeniyet kahramanlarından ilham ve intiba alalım hiç olmazsa nümunesi meydanda olan asarı medeniyeyi bir an evvel imale çalışalım. Bu gün edebiyatın mübalagalarına zaman hasretmeğe değmez ve esasen ona lüzum kalmamıştır. Medenî hayatın asarından biri olan sinemalar daha bariz daha canlı bir şekilde ve kısa bir zamanda bizi daha çok enteresan edecek bir surette ihtiyacımızı tatmin ediyor. Fakat bizim için asıl düşünecek mes'ele bu değildir. Bunlara milyonlarca dök-tüğümüz parayı düşünelim. En basit olan filimciliği bile şimdiye kadar memleketimizde

ihya edemedik. Bunu ıslah ve ihya etmek için bilgi ve servet lâzım. Birinin bilgisi diğerinin serveti birleşecek olursa muvaffakiyet kolaylaşır. Fakat bunu da fakir tiyatroculara tahmil edersek başka memleketleri değil: bizi bile enteresan etmiyen henüz canlı tarihi olduğumuz vakayii tarif ve tasvir eden filimler imal ve irae edilir. Vatanımızın mütefekkirlerine, zenginlerine, münevverlerine hitap ediyorum. Sükût insanlara hiç bir şey öğretmemiştir. Türklüğe yakışmıyan bu lâkaydi ve ataletten kendimizi kurtarmak zamanı gelmiştir. Zamana uymıyan milletlerin akıbet cezaları, inkırazdır.

Tenbel olan cemaatlar fertler küçük sıska ruhlarından ıztırap çeken zavallılardır. Biliyoruz ki tenbel bir adam seviye itibarile yüksek de olsa cinayete, sirkate, ahlâksızlığa müsteittir ve faal olanların esiridir. İnsanlığa yakışan şuurlu ve şümüllü faaliyetler; cemaatları ve milletleri terakki ve tekâmüle götürür. Fertler bundan mütevellit haklı bir gurur ve sevinç duyarlar.

Teksiri Nüfus

Teksiri nüfus, yalnız kalabalık bir camaatın lüzumlu veya işe yarayacağı zannetmek tabii doğru değildir. Yalnız cemaatların faydalı bir unsur olaması lâzımdır. Meselâ biliyoruz ki Osmanlı devleti yirmi milyon nüfusla ne yapabilmıştı? Tabii hiç, çünkü fertler faydalı bir uzuv olmak için yetiştirilmemişti. Ancak Cumhuriyet hükûmetimizin, tesisindenberi tevsii irfana gayret edilmiştir. Bizi bu gün müteessir ve münkesir eden mevcut nüfusumuzun azlığı, daha mübrem ihtiyacımız olan ilmi irfan noksandır. Fakir bir babanın iaşelerini temin edemiyecek kadar çocukları fazla olursa sefalet ve mahrumiyet o masumları sirkate, cinayete dilencilığe sev-

keder ve seciyeleri bozularak beşeriyete muzir bir şahsiyet olurlar Bir babanın beş tane hayırsız evlâdı olacağına bir tane hayırlı evlâdı olması müreccahtır. Vatanda bir aile ocağı demektir faydasız ve muzır böyle teksiri nüfus istemiyoruz. Hayatı medeniyeye hadım faal dimğlar faal bazular istiyoruz ki Türk mediniyetini ihya ve itmam etsin. Bunun için de evvelâ ilim ve fikir sahasında yükselmiş münevver bir halk yetiştirmek ve memleketimize refah, servet temin edecek muazzam fabrikalar vücude getirmektir. Biz de mütemeddin milletler gibi tayyare, otomobil ve hayatı medeniyeye lâzım olan her şeyi imal etmek isteriz hedef ve gayemiz işte bu devri tekâmüldür ki medeniyetin bu mevkiine vasıl olduktan sonra nüfusun tezyidini düşünürüz, Zaten nesli, memleketin refah ve serveti teksir edecektir, Hangi medenî memleket nüfus ihtiyacını düşünmüştür?

Zengin Memleketler ve Tasarruf Cereyanlarımız

Son günlerde iktisadiyatımıza ehemmiyet veriliyor. Kahveye bilhassa çaya bir nevi boykot yapıldı. Milli galyanı tahrik ve teşvik için birer rop veya kostumluk tedarik edildi. Fakat iktisat meselesi âzamî ehemmiyet verilmesi lâzımgelen memleketimizin en hassas bir noktasıdır. Onun için iktisadiyatımızı yükseltmiye bukadarcık rağbet ve fedakârlık kâfi değildir. Hepimiz biliyoruz ki memleketimizin servetini kemiren lüks fantezi ve sefahattır. Yüzlerce hattâ binlerce liralık kürk manto ve kostum tuvaletler barlarda şampanya şişeleri patlarsa bu zararı bir bardak ihlamurla telâfi edemeyiz.

İsrafkâr bir ailenin kapısında sefalet bekler. İsrâf bir memleketi felâket ve inkıraza süreklî Faziletkâr Türk kadınları beheri yüzlerce liraya malolan tuvaletleri vatana tercih etmemeli, onlar ki bütün milletlerin kadınlarından daha vatanperver olduklarını İstiklâl mücadelesinde ispat etmişlerdir.

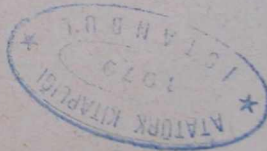
Bu mücadelemiz de onun kadar lâzım ve mühimdir. Fuzulî masraf olan vahşî hayvan derilerini, şampanya şişelerini ve buna mümasîl olanları geldiği yere göndermeli. Türkiye pazarında bunlara mevki verilmemelidir. Fakat bu yalnız kadınların hal ve temin edeceği bir şey değildir. Hukûmet ve bilûmum erkekler de el birliğiyle iktisadiyatımızı yükseltmeğe çalışalım. Bize şimdiye kadar iktisat ve tasarruf kaideleri öğretilmemiştir. Memleketimiz cahaletin istilâsında iken düstur bir lokma bir hırka idi. Cahalet bir ferdi olduğu gibi bir memleketi de ya sefalet veya sefahate sevkeder. Artık bu ifrat ve tefritten kendimizi kurtaralım. Hayatta olanlar için gaye yalnız karın doyurmak veya sefahat değildir. Milletleri medeniyete ve refaha götüren kuvvet servettir, serveti temin etmek te millî varlığı ihya etmek ve tasarruf kaidelerine riayet etmekle mümkündür. İşte o medenî zengin milletler bu suretle memleketlerini refaha isal etmişlerdi. Yalnız hayatlarını kazanmak için değil vatanlarına servet taşımak için memleke-

timize 'gelen ecnebilerin tarzı hayatlarını bir defa tetkik ediniz. Muazzam ve muhteşem Darülfünunlar da yetişen dört hattâ sekiz yüz lira maaş alıyorlar da evlerin de mobilye olarak nüfus başına birer tahta sandalye ile iktifa ediyorlar, seneler devam eden bu hayattan şikâyet etmek hatırlarına bile gelmez, çünkü gayeleri sefahat eğlence değil memleketlerine servet ve refah götürmektir. İşte tasarruf kaideleri, işte medenî müreffeh memleketlerin servet katarları böyledir.

Kadının ifrat derecesindeki fanteziye düşkünlüğü nedir?

Kadını israfa sevkeden yalnız güzel olmak için fitrî temayüllerinden maada başka saikler de var. Yoksa kadın isterse az bir masrafla kendini yalnız bedîî zevkî ve görüşüyle pek güzel süslemeğe muvaffak olur. Fanteziye israf derecesinde ehemmiyet veren kadın ya düşüncesizdir ki kendi aleyhine olan bu zararlı hareketlerinin farkına varmaz yahut ta mes'ut olmıyan ve mes'ut edilmıyen kadındır. Fakat tuhaftır ki bunu bir çok kadınlar bilerek yapmıyor. Meselâ düşüncesizlikten israf eden kadına sorulsa zevkî için yaptığını söyler. Diğerî mevki icabı olduğuna kanidir. Bilerek, bilmiyerek ve her ne

fikir ve maksatla olursa olsun israf erkeklerden ziyade kadınlar için tehlikeli bir eğlencedir. İsrâfkâr, idaresiz olanlar için vukuu melhuz felâketleri ve sefaletleri kadın hiç bir zaman unutmamalıdır. Düşünmelidir ki, sefil bir kadın sokakta bile barınamaz. Kadın o zaman çok feci, çek elim bir vaziyete düşer. Seviye itibarile yüksekte olmasa müdebbire bir kadın kendini daha faydalı sahalarda avutmalıdır. Hiç bir iş yapamasa yuvasının noksan ve tanzimine çocuklarının terbiyesine itina eder. Boş zamanlarında nafi eserler okur. Dostlarının, zevcinin muhabbet ve takdirlerini kazanır, muhitinde temayüz eder. Herkese bir nümunei imtisal olur. Bu hem kendi menfaati hem de vatanına büyük bir hizmet etmiş olur.

Mes'ul kimdir ?

İtaat öğretilmemiş terbiyei esasiye almamış başı boş bırakılan genç kızlarımız muhabbet testileri ellerinde çığırından çıkmış hepsi birer hakikî roman kahramanı olmak sevdasındadır. Âşık roluna girmiş bu küçük aktörlere her sokak başı birer sahnedir. Gençliğin hırçın dalgalarında boğulan bu zavallı gençler gayri şuurî hareketlerinin kendilerine hazırladığı karanlık istikbali hissedemiyorlar. Bilmiyorlar ki avareliğe alıstırdıkları ruhları onlara hiç bir yerde hiç bir zaman ne rahat bir yuva ne de parlak bir istikbal temin edemeyecektir. Halbuki müstakbel bir valide bir ev kadını veya bir memur olacaklardır, bu vazifeleri başaramıya-

caklardır her gün tesadüf edilen aile faciaları ve küçük sefileler, bariz bir delildir. Fakat en büyük mes'uliyet lâkayt ve müsamahakâr davranan ebeveynlere racidir. Ebeveynler evlâtlarının ne yaptığına, nereye gittiğine dikkat ve itina etmezse inkişaf etmemiş dimağlar uzakları göremediğinden her yere girer çıkar, netice itibarile ahlâkı ve seciyesi bozulur istikbali söner, sefil olur. Bu faciaların ve sükutun önünü almak için hükûmet on sekiz yaşına kadar ahlâksızlık eden yaramazları idraksız ve lâkayt ebeveynlerle beraber tecziye etmelidir. Bu mecburi itaat ve terbiye şimdilik memleketimiz için çok lâzımdır.

İntihar salgını

Ben ne bir içtimaiyatçı ne de bir asabiye mü-tahassısı sıfatile bu hususta söz söylemeğe salâhiyettar değilim. Yalnız vaziyetin şekli zahirını tetkik ederek fikirlerimi yazmakla iktifa edeceğim. Temenni ederim ki salâhiyettar olanları halkı daha iyi tenvir etmeleri için tahrik ve teşvik etmiş olayım. Gazetelerde gün ve hafta geçmiyor ki aramızdan sağlam bir kurban gittiğini okumuyalım. Bunların sebebi intiharları alelâde sebepler olarak gösteriliyor. Halbuki bu gibi yeis ve teessürler insanı ölüme götüren bir vasıta olaydı kısa bir zamanda beşeriyetten eser kalmazdı. Beşerin sinesi açık bir oltadır. Bu gün ıztırap yarın neş'e dolar. Bunu bile bile

kimse ölüme gitmez. Bundan iki sene evvel gazetenin birinde bir zatın şöyle bir mütalâası vardı. İntiharlar içtimaî bir marazdır. Bu günün içtimaiyatına tahammül edemiyen zaif iradeler sararmış bir hezan yaprağı gibi dökülüp aramızdan gidecektir. Bunun önüne geçmek mümkün değildir. demişti. Başka memleketler için belki böyledir. Her memleketin içtimaiyatı başka, başka sebeplerle intihar hadiselerini doğura bilir. Fakat biz kendi memleketimizi nazarı dikkate alalım. Uzun seneler temadi eden facia ve zaruretlerle sinesi ezilmiş felâketzede fakir bir milletiz. Eğer bir istatistik yapılacak olursa şüphesiz memleketimizin üçte ikisi bu içtimai marazla malüldür. Hem bu maraz öyle elim bir marazdır ki hayatta kalanları işe yaramaz bir şekle koyar. Memleketi atalette bırakan bu sürekli afatın önünde kollarımızı kavuşturacak olursak bu zararı ne ile telâfi edeceğiz ve içtimaiyatçı asabiye mutahassısları bundan daha faydalı bir işe mi yarayacak? Bu iki meslek müntesiplerinin alâka ve yardımlarının hiç bir tesiri olmaz mı acaba; Cümlei asabiyesinde buhranların tevalisile bedbin, hayattan müşteki hiç bir şeyden zevk almaz, yalnız ölüm deye haykırان zavallı bedbahtlar için selâmeti memleket namına alınacak hiç bir tedbir yok mudur?

Kadın iş hayatında

Kadını iş hayatına ictimai zaruretlerden başka onu her zaman tehdit ve tahrip eden sefalet ve esareti hayatiyesi sevkettiği. Tabiatın ona bahsettiği cazibe kuvveti silâhtan ziyade bir belâyı saiktir. Onun için kadın kendi varlığından doğan sağlam bir istinada muhtaçtı. Bu da ancak maddî kuvvetine müracaat etmekle mümkündü. Kadın istediği gibi muvafakıyetli bir varlık göstermiştir. Fakat Kadın ne zaman çalışmalıdır? Çalışan ve çalışmayan kadınların haleti ruhiyelerini tetkik edelim. Maişet dârdile uzun müddet çalışan kadınlar tabiatile iş hayatından memnun olamaz. Ancak kısa bir zaman ve keyf için hafif vazifelerde

bulunan hanımlar iş hayatından zevk almakta ve bundan dolayı bütün kadınların çalışması taraftarıdır. Çalışmayan bir ev kadını ise: eğer hayat arkadaşını kusurlu intihap etmemişse hiç bir kadın yoktur ki; yalnız yuvasının kadını olmaktan memnun olmasın. Çünkü kadın yuvasını süslemek ve tanzim etmekten aldığı zevki hiç bir şeyden alamaz. Ev kadınına has olan bir temayül ve haslettir. Ne çare ki, bu günün içtimaiyatı kadına çok müşkül ve ağır bir yük tahmil etmiştir. Hayat kadından iki mühim vazife bekler. İş ve ev kadını her ikisini de bilmek, her ikisini de hazırlamak zaruretindedir. İki de onun için mühim ve hayatı bir mesele teşkil eder. Kadın bunlardan hiç birini diğerine tercih edemez. Her hangi birinin ihmali onu bedbaht eder. Uzun müddet mecburî vazifenin ağırlığı kadını yorar kadının hassas ruhu bu ağır vazifeye mütehammil olmadığından yorgunluk onu kadınlık hislerinden tecrit eder. Kadın hislerinden uzaklaştığı ande hayattan bezgin ve bihuzurdur. Artık o canlı bir iş makinesinden hiç farkı yoktur. Fakat zaman geçmiş bunun telâfisi gayri mümkün ve asap yorgunluğu, bedbin ve müşkilpesent etmiştir. Bütün arzularına rağmen tarzi hayatını değiştirememesi itiyadında her şeye hakim olmasıdır. İşte kadının iş hayatında bu dönüm yeri pek fecidir. Bununla beraber bizde iş hayatına

atılmamış olan bir kadını nazarı dikkate alalım. Hayata atılmıyan kadın hayatı anlamıyan kadındır. Hiç şüphe yok ki: böyle tufeyli bir genç hayat arkadaşını da kusurlu olarak intihap eder. Daha doğrusu görmeden, bilmeden izdivaç bir gaye diye lâaalettayın bir numara çekmiş olur. Taliine iyi çıkmıyacak olursa bu istinatsız kadın sönük ve ızdıraplı bir hayat geçirir. Aile saadeti mahvolur. Şu halde genç kızlarımız hem bu iki elim vaziyetten hiç birine maruz kalmamak hem de yuvasına vatanına müfit olacak bir tarzda yetişmelidir.

Havaî ve hayalî şeylerle iştiğal edeceklerine faydalı bir uzuv olmağa çalışsınlar bir taraftan istikbalini temin ederken yarının bir ev kadını, müstakbel bir valide yuvasının ondan saadet bekleyeceğini unutmasınlar. Zira bu günün kadını bu iki evsafı şahsında tecemmü ettirmesi şarttır. Buna hazırlandıktan sonra maişeti temin edilmiş ve mes'ut bir yuvası olursa mecbur olmadıkça çalışmamalıdır. Çünkü; kadın yuvanın zevkidir. Onun infikâki muvakkat ta olsa aile saadetini ihlâl eder ve kadın iş hayatından ziyade yuvasını sevmelidir. İzdivaç kadın için imtiyazlı bir istikbaldir. Bazı hanımlar yalnız iş hayatında olanların hürriyetinden bahseder. Halbuki; vazifesini müdrık olan her ve kadını hürdür. Bahusus zamanımızda istediği gibi hareket etmekte serbest bir ev kadını Ahmet beyin

zevcesi olmakta bir esaret duyar da Mehmet beyin maiyyetinde sabahtan akşama kadar lâyenkatı çalışmakta nasıl bir hürriyet hissedebilir. Ben bunda hürriyeti ifade eden bir tarz göremiyorum. Öyle dahi olsa istikbali, bunun faydasız bir hürriyet olduğunu düşünmek lâzım gelir. Bazıları da zevcine minnettar vaziyette kalmamak için çalıştığını söyler. Bir baba yetişmiş evlâdına (Sana bakıyorum deye) söyleye bilir. Fakat bir zevç için bu hiç bir zaman varit olamaz. Çünkü bu vazifeyi ifaya kanunen mükelleftir ve refikai hayatının da mukabil vazifesi var. Aile yuvasının saadetini kadının dahili vazifesi itmam eder. Kadın istirahat bahşeden yuvanın ziynetidir, istikbalini temin etmiş hayatı anlamış bir genç kız bu vazife ağır gelecek olan bir adamı her halde zevç olarak intihap etmez. Genç kızlarımız bilmelidir ki zaman ve hayatın istediği gibi hareket ederlerse mes'ut olurlar.

İzdivacın faydaları

İzdivaç lehinden ziyade aleyhine söz söylenen bir mesele olmuştur. Hattâ, bir ecnebi profesörü bu hususta daha ileri giderek (zifaf odasının cehenneme açılmış bir pencere) olduğunu söylemiştir. Bu profesörün aile hayatını hangi cihetten tetkik ederek bunu söylediğini bilmiyoruz. Yalnız her zaman tesadüf edilen aile facialarını, şikâyetleri, talâkları nazarı dikkate alacak olursak profesöre hak vermek lâzım gelir. Fakat bu beşeriyet için zaruridir. İzdivaç olmasaydı harimi İsmet olmaz, temiz aile yuvaları yerine o menfur yerler kaim olur ve beşeriyet sönerdi: Her şeyden evvel izdivaç beşeriyetin istirahat bahseden nezih bir melce-

idir. Ve beşeriyetin teksiri ve selâmeti gibi mühim bir mesele var ki; İnsan neslinin güç neşvünüma bulması muhtaç olduğu fedakârlığa bir valide şefkat ve ihtimamı kâfi gelmiyeceği saniyen fertler arasında bir ahenk tesisi temizlik ve ictimai faydalarına binaen bir esasa rapt edilmiştir. Şu halde şimdi bu faydalı müesseseye ıztırap veren ve bunu ıztıraplı bir şekle koyan amilleri arayalım. Bu pürüzlerin zuhuruna mahal bırakmıyalım ki; cehenneme dönmessin. İzdivaçta en çok şayanı dikkat olan şey her hangi bir gafletle seciye, seviye farkları gözetilmeden servet, mevki, güzellik cazibesine aldanıp hissiyata kapılarak vuku bulan izdivaçların umumiyetle neticesi husrandır. Bu yuva er geç, yıkılmağa mahkûmdur. Gerçi, izdivaç için bir mertebeli kabiliyet olmaz, insan nekadar durediş ve müdekkik olursa olsun izdivaç bütün bekârlar için bir muamma teşkil eder. O hayata katıldıktan sonradır ki; o muammanın içinde evvelâ kendi kusur ve noksanını bulur. Fakat bu çok acı bir tecrübe olur. Çok defa muvakkat bir zevk için bütün ömründe ıztırap çekmek zaruretinde kalır. Onun için izdivaca evvelden hazırlanmak lâzımdır. En mühim olan esasları tespit ederek şeraiti hayatiyesine uygun gelecek ve maddî marevî iktidarı ne evsafa bir hayat arkadaşını mes'ut etmeğe kafi geleceğini düşünmelidir. Bilhassa bu noktaya çok

dikkat etmelidir; bile, bile fedakârlık dahi her ikisinin aleyhine çıkar. Her hususta etrafı düşünmek ve teennile hareket etmek lâzımdır ki; bilâhara nedamet ve bedbahtiyi mucip olmasın. Böyle ciddî işlerde hislerimizi değil kafamızı dinleyelim. Her ne olursa olsun şuurla bina edilen her şey güzel ve sağlamdır. Şuurla tesis edilen aile yuvaları da mes'ut bir netice verir. İnsan kanunen mükellef olduğu vazifeyi ifa ederken ruhu bir eza değil büyük bir zevk duyar. Yeterki; müessisler vazifelerine müdrik olsunlar.

Aile yuvası denince muzikli, varyeteli gazino gibi bir eğlence yeri değil temizlik, istirahat, samimiyet sadık bir arkadaş arzeden bir müessesedir. Zaten insanlara da lâzım olan budur. Yoksa eğlence yerlerinin insanın sıhhat ve servetini kemirmekten başka ne faydası vardır? Menfaatları icabı olan böyle faydalı müessesenin haricinde kalmak isteyenler hem kendi nefsinin hem de insadiyetin düşmanıdır.

Kadın Ruhu

Naçizane fikirlerimi ihtiva eden bu küçük Kitaba (Kadın Ruhu) ismini niçin verdim ? Kadın olmaklığım hasebile kalemi elime aldığım dakikada ilk düşündüğüm şey kadınlık ve kadınlardı. Hem cinslerimin ruhî evsaflarına çok kıymet verdiklerini bildiğim için bilhassa Vatanımın kadınlarının istifadesini mutazammın naçizane fikir ve intibaalarını muhtevi satırlar üzerine alâkadaranı uyandırmak için Kadın ruhu ismini verdim. Gerçi; bütün kadınlar benim için mukaddestir. Hattâ yavrularına kanat çırpın bir dişi kuş dahi şefkatin timsalidir. Hassas, ince, müşfik olan kadınlar ise kürrei arzın en faydalı bir ziynetidir. Bununla beraber

kadın kelimesini telâffuz ederken bile kadınlığın husulpezir olmıyan ince duygularının altında hem cinslerimle beraber ezildiğimi hissediyorum. Hassasiyetin, inceliğin, şefkatın timsali demek olan kadın ne yazık ki; hilerinin ezeli ve ebedî masum bir katilidir. Evet masumdur kadın, ne hain ne de cani değildir. Kadını bu ve bütün hunharlıklara kadın ruhunu anlamadığını kadın bir muammadır demekle isbat eden ona muarız olan cins sevk etmiştir. Kadın ruhunun bir kitap olduğunu söylediler. Fakat bu varakı mihrivefayı ne okuyan ne anlayan olmadı. Kadının kendi varlığından yükselen ince duyguları her zaman ademle karşılaştı. O yalnız hodgâm ve hodbin ellerde hırpalandı. Bu tabiat nasıl bir tabiattır ki; şefkati zülme ezdirdi. İşte bu kara düşüncede iken diyorum ki; teşkili beşere hakim olaydım, zalimleri yok ederdim. Fakat kadınlığım hayır deye cevap veriyor. Benim kollarım ve teşkilâtı bedeniyem hislerim kadar ince ve nahiftir. Eğer dünyada yalnız kalmış olaydım sevkı tabiîsinde uçmuş olan kanatsız bir kuş olacaktım. Bu gördüğümüz muazzam asarı hep o vücade getirdi. O bunları benim için yaptı. Ben olmasaydım yapmazdı. Bunca asarı fedakâri affa değmez mi diyor.

Vecizeler

Türklüğü hakir görenler medeniyetin mepdei ve temelini kuran türkler olduğunu bilmeyenlerdir.

Tekâmül etmemiş bir millet çocuğa benzediği için kelâm hakkı verilmez.

İctimaiyatımızın inkişafına mani olan amillerdenbiri de tesettürdü.

Büyük adamların küçük sözleri dimağının yorgun zamanına tesadüfe der.

Alil olmıyan dilenciye verdiğiniz para taliini değiştirmez seciyesini bozar.

Başkalarının hislerine hürmet etmesini bilmiyen hürmet beklemesin.

Yalnız kendini düşünenlere rahatlık müyesser olmaz.

Hodbin kendini metheder kusurlarını görmediği için

İsrafkârın kapısında sefalet bekler.

Sefahat zaif iradelerin mıknaatısidir.

Beyanı itizar

Yeni harfleri nazarı dikkatte alarak mevzu-
ların müsait olmasına rağmen çok muhtasar
yazdım. Bununla beraber bir çok kusur ve nok-
sanlarım olabilir. Evvelden böyle eser yazmak
niyetinde olaydım okuyucularıma daha faideli
olacak bir tarzda hazırlanırdım. Bu gün yalnız
Türk Cumhurunun o Muazzam [Şulesinin] akis-
lerinden ilham alarak bu küçük eseri vücade
getirdim. Bunun maddî menfaate müsteniden
yapılmamış olmasını bir dakika mülâhaza etmek
vakı olan kusurlarımı örtmek ümidile müteselli
oluyorum. 24/1/1930

Ankara : Cebeci
Safiye Mithat